

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย
มหาวิทยาลัยมหิดล

สสส
สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การสร้างเสริมสุขภาพ

คู่มือ นสส. วัยเพชร รู้ทันสื่อ
หาข้อมูลได้
ใช้ข้อมูลเป็น
มองเห็นประโยชน์
และโทษของสื่อ

โครงการวิจัย สูงวัยไม่เสพล้ำอย่างสุ่มเสี่ยง
สร้างนักสื่อสารสุขภาพที่รู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ

คณะผู้วิจัย

ดร.สิรินทร พิบูลภาณุวัฒน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทิยา ดวงภูมิเมศ

รองศาสตราจารย์ ดร.ขวัญจิต ศศิวงศาโรจน์

โรงเรียนผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ

ภาคเหนือ

โรงเรียนชราบาลุฒิวิทยาลัย อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลนครสกลนคร อ.เมือง จ.สกลนคร

ภาคกลาง

โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลพลับพลาไชย อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี

ภาคใต้

รีสอร์ทผู้สูงอายุเทศบาลตำบลชะมาย อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช

กรุงเทพมหานคร

โรงเรียนผู้สูงอายุเขตนานนาวา กรุงเทพมหานคร

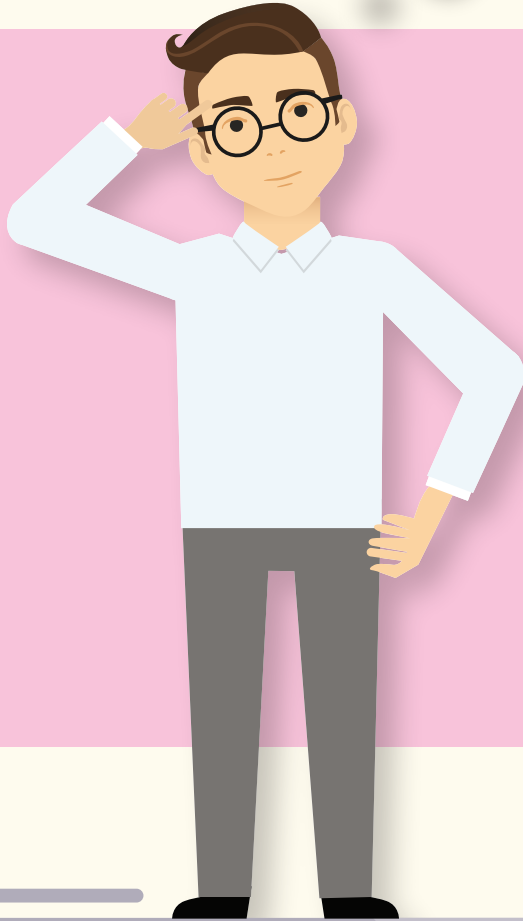

การรู้เท่าทันสื่อเป็นเรื่องจำเป็น
สำหรับทุกคนในยุคปัจจุบัน

วัยเพชร...รู้เท่าทันสื่อ

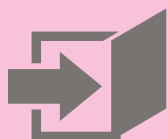
ทุกวันนี้มีข้อมูลข่าวสารมากมายที่ถูกส่งไปมา ทั้งจากสื่อที่เราคุ้นเคย เช่น สื่อบุคคล โทรทัศน์ วิทยุ สิ่งพิมพ์ และสื่อสังคมออนไลน์ เช่น ไลน์ เฟสบุ๊ก อินสตาแกรม เป็นต้น ซึ่งข้อมูลข่าวสารเหล่านั้น มีทั้งจริงและปลอม ดังนั้น การรู้เท่าทันสื่อจึงเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับทุกคนในยุคปัจจุบัน ซึ่งรวมถึงผู้สูงอายุ หรือ “วัยเพชร” เพื่อป้องกันการถูกหลอกลวง หรือตกเป็นเหยื่อของข้อมูลปลอม

การรู้เท่าทันสื่อ

ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ

ประกอบด้วย

• การเข้าถึงสื่อ

คือการใช้สื่อเพื่อเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ได้

• การเข้าใจสื่อ

คือการใช้สื่อที่เข้าใจจุดประสงค์ของผู้ส่งสาร

• การวิเคราะห์-ประเมิน

คือการใช้สื่อที่สามารถตัดสินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล และผลกระทบของข้อมูลได้

• การใช้สื่ออย่างปลอดภัย

คือการใช้สื่อที่รู้ถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในการใช้ และส่งต่อข้อมูล

ฟังให้รู้ ดูให้เข้าใจ

ธรรมชาติของสื่อ

การที่เรารู้ธรรมชาติของสื่อ
จะช่วยให้เรารู้เท่าทันสื่อ และ
ใช้สื่อได้อย่างปลอดภัยยิ่งขึ้น

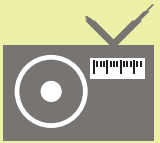
ประเภทของสื่อ

สื่อโทรทัศน์

เป็นภาพเคลื่อนไหว ใช้นักแสดงหน้าตาดี
และยังมีการใช้เสียงที่เร้าใจ

สื่อวิทยุ

เสียงที่คุ้นเคยจากการเปิดฟังเป็นประจำ
ทำให้รู้สึกคล้อยตามได้ง่าย

สื่อสังคมออนไลน์

ข่าวสารที่เราได้รับจากกลุ่มเพื่อน หรือคนที่เราเชื่อถือ
อาจเป็นเรื่องไม่จริงก็ได้

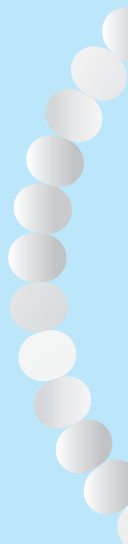

สื่อบุคคล

เป็นสื่อที่เข้าถึงตัวเรา และใช้ประโยชน์จากความเกรงใจ
และความซื่อสัตย์ของเรา

คาถารู้ทันสื่อ

คาถารู้ทันสื่อเป็นคาถากำกับตัวเองให้รู้เท่าทัน
ช่วยให้รอดจากการเป็นเหยื่อของข้อมูลปลอม

คือการยับยั้งตนเอง
อย่าด่วนเชื่อ
อย่าด่วนซื้อ

คือการคิดถึงความจำเป็น
ข้อดี ข้อเสีย ข้อจำกัด
และคิดถึงผลกระทบที่ตามมา

ประจำเตือนใจ

คือการหาข้อมูลเพิ่มเติม
จากการถามเพื่อน
คนที่มีความรู้เรื่องนั้นๆ
หรือจากสื่ออื่นๆ
อย่าเชื่อข้อมูลจากสื่อ
เพียงแหล่งเดียว

เมื่อคิดทบทวนและถามหา
ข้อมูลเพิ่มเติมแล้ว
จึงตัดสินใจว่าจะทำหรือไม่ทำ

นสส. วัลย์เพชร

ประกาศ่าเตือนใจ
ของคู่กายนสส. วัลย์เพชร

นสส. วัยเพชร

วัยเพชร เป็นวัยที่มีเวลาเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่างๆ การสร้างให้คนวัยเพชรเป็นนักสื่อสารสุขภาพหรือ นสส. จึงเป็นการส่งเสริมให้คนวัยเพชรได้ช่วยคนอื่นให้รู้เท่าทันสื่อ

นสส. ทำอะไร

นสส. มีหน้าที่เผยแพร่ความรู้เรื่องการรู้เท่าทันสื่อและข้อมูลอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ให้แก่คนในชุมชน

สื่อสาร
ครบถ้วน ถูกต้อง

นสส. ทำงานอย่างไร

นสส. เป็นผู้ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในการสื่อสาร

นสส. จึงต้องรู้จักและเข้าใจองค์ประกอบการสื่อสาร

เป็นอย่างดี ได้แก่

สื่อสาร ด้วยวิธีที่เหมาะสม

ผู้ส่งข้อมูล

คือ *ตัวนสส. วิทยุ* เพรชเอง ต้องเข้าใจข้อมูลที่จะส่ง และแน่ใจว่าข้อมูลนั้นเป็นประโยชน์จริง ซึ่งต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัว เช่น ความจำ เทคนิควิธีถ่ายทอดข้อมูลได้ครบถ้วน เป็นต้น

ข้อมูล

คือเรื่องที*นสส.*จะนำไปสื่อสารหรือเผยแพร่ ต้องชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน

นสส. วัยเพชร เราทำได้

สื่อ

คือการทำงาน *นสส.* สามารถเลือกใช้สื่อได้เหมาะสมกับผู้รับ เช่น คุณกันแบบเห็นหน้า มีแผ่นพับ รูปภาพ ตัวอย่าง แสดงให้เห็น เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจชัดเจนขึ้น

ผู้รับข้อมูล

นสส. ต้องดูความพร้อมของผู้รับ ว่าต้องการรู้หรือถูกบังคับ หรือฟังเพราะความเกรงใจ และผู้รับสามารถรับข้อมูลด้วยวิธีใด รับฟังเป็นกลุ่มใหญ่ หรือพูดคุยตัวต่อตัว

สภาพแวดล้อม

นสส. ต้องวิเคราะห์ถึงสิ่งทีรบกวนทำให้การสื่อสารไม่ราบรื่น เช่น สถานที่เป็นอย่างไรมีเสียงรบกวนไหม มีเวลาจำกัดหรือไม่ อากาศร้อนหรือเย็นเกินไปหรือไม่

นสส. วัยเพชร

สามารถเปิดดูคู่มือนี้ได้ทุกครั้งที่
ต้องทำหน้าที่ นักสื่อสารสุขภาวะ